

ԳՈՒՐԳԵՆ ԴԱԴՈՒՄՅԱՆ

ՎՃՌԱԿԱՆ =
= ՇՐՋԱԴԱՐՁ

891.99

17-12

1935

ԳԻՐԳՍ ՆՎԻՐՈՒՄ ԵՄ՝

ՅԵՐԵՎԱՆԻ ՄԵԼԻՍԵՆԿԱԿԻԱՆ ԳՈՐԺԱՐԱՆԻ ԿԱՌԱ-
ՎԱՐԻՋ ՀՆԿ. ԻՎԱՆ ԻՎԱՆՈՎԻՉ ՄԻՆԱՍՅԱՆԻՆ

ԳՈՒՐԳԵՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

«ԴՊԵՆՍԻՆԿԱՆ ՈՍՊԻ» ԲԵՐԻԻ

22 JUN 2007

ԳՈՒՐԳԵՆ ԳԱԳՈՒՄՅԱՆ 19 NOV 2011

891.99
7-12 *պ*

ՎՃՌԱԿԱՆ =

= ՇՐՋԱԴԱՐՁ

1007
34821

1935 ◆◆◆◆

4 APR 2014

26868

ՎՃՌԱԿԱՆ ՇՐՋԱԴԱՐԱ

1.

Առավոտ եր, ցուրտ ու անձրեվային
առավոտ:

Աշնանային սառը քամին շրջում եր
քաղաքի փողոցներով և անձրեվի կա-
թիլներին միացած խփում եր անցու-
ղարձ անողների բաց դեմքերին:

— Ինչ ցուրտ ե, ասում էյին շատերը և
փաթաթվելով վերարկուների մեջ, շարու-
նակում էյին իրենց ճանապարհը:

Շչում էյին գործարանների շշակները
և գործի կանչում բանվորներին:

Բազմաթիվ բանվորական խմբեր գոր-
ծարաններն են շտապում:

Առավոտյան կյանքը յեռում ե քաղա-
քի բոլոր մասերում:

— Բարի լույս Ալեքսան, հանդիպելով
ընկերոջը, ասաց մի բանվոր, սե յուզոտ
շորերով, ճմրտված գլխարկով և կոպիտ
կարված կոշիկներով:

— Բարի լույս, յերեսը դարձնելով ըն-

կերտը, պատասխանում է Ալեքսանը և շարունակում է քայլել նրա հետ:

— Գործերդ վոնց են գնում, Ալեքսան:

— Յես այս ամսվա պլանը գերակատարել եմ Աբրահամ, քո գործերը վոնց են:

Աբրահամը, վոր մի կարճահասակ մարդ էր: սև ունքերով, աստղանման փայլուն աչքերով, ժպիտը դեմքին իսկույն պատասխանում է նրան:

— Յես ել կգերակատարեյի, յեթե անցյալ որվա պատրաստածս պաչեվ-նիկներն մի մասը բրակ դուրս չգար, լավ ձուլված չլինելու պատճառով:

— Իսկապես. են որն ել հինգ հատ շեստերոնկա յես տաչիտ արի, վորոնցից միայն յերեքն եր մաքուր ձուլված, մյուսները բրակ եյին:

— Դա նրանից ե, վոր ձուլարանի վարպետները, պատասխանատու չեն զգում իրենց հանձնված գործի համար և պլանները կատարելու հետ միասին մոռացության են տալիս պատրաստած գործի վորակը: Նա գլխարկը իջեցրեց աչքերի

վրա, վերարկուի վարաանիկը վեր բարձրացրեց, վոր դեմքը կիսով չափ գոնե պաշտպանի ձյունախառն անձրևի կաթիլների հարվածներից:

Քամին շարունակում եր սուլել: Աբրահամը և Ալեքսանը գործարանի դարպասից ներս անցան բնդարձակ բակը, վորտեղ թափված եր զանազան մեքենաների մասեր, իսկ նրանց հետեվից բազմաթիվ բանվորական խմբեր:

Հսկայական ամբոխ եր հավաքվել գործարանի գրասենյակի դռան մոտ: Նրանք անհանգիստ սպասում եյին զանգի ձայնին, վոր նշան եր աշխատանքի սկսվելուն:

Յերբ հերթապահ Դավիթը մոտեցավ զանգին, բանվորներն սկսեցին ներս մտնել գործարան, իրենց ամենորյա բնկերներ՝ մեքենաների մոտ:

2.

Բալականի ժամանակ եր անցել, ինչ աշխատանքն սկսվել եր բոլոր ցեխերում:

Աբրահամը, յերբ գործը կապեց ստանդից և մեքենան գործի պցեց, գլուխը

վեր բարձրացրեց և տեսավ իր հարե-
վան մեքենան չի աշխատում, մոտեցավ
Ալեքսանին և հարցրեց՝

— Ես մեր Լիպոն ելի չի՞ յեկել:

— Յերեվի չի յեկել, վոր դեռ մեքե-
նան չի աշխատում: Աբրահամ մի նա-
յիր սրան, ասաց Ալեքսանը մոտենալով
Լիպոյի մեքենային, վոր գտնվում էր Ա-
լեքսանի և Աբրահամի մեքենաների մեջ-
տեղը, — քանի որե մաքրած չի, ու դեռ
ռեզեցն ել կապած է մնացել անցյալ
որվանից:

— Շատ սիմուլյանտ ողա յե, անպի-
տանը, ասաց նա և յերկուսն ել մոտե-
նալով իրենց մեքենաներին, շա-
քունակեցին իրենց աշխատանքը:

Լիպոն, մի միջհասակ, ձվաձև դեմ-
քով, աչքերը խորն ընկած և սև ունքե-
քով յերիտասարդ բանվոր էր, վոր ա-
մեն որվա նման, այսոր ել զքնով էր
ընկել և աշխատանքից ուշացել. «չեմ
կարողանում շուտ արթնանալ» պատաս-
խանում էր նա ամեն անգամ, յերբ
հարցնում էին նրանից ընկերները թե
ինչո՞ւ յե ուշացել:

Լիպոյի կրկնվող ուշացումների և բա-
ցակալության համար ԼԿՅՆՄ բշխը
նրա հարցը քննել ու զգուշացում էր
արել, վորոշումը հրատարակելով պատի
թերթում, բայց նա դարձյալ շարունա-
կում էր համառել:

3.

Պաղաքային ժամացույցը խփեց ժա-
մի 9-ը:

Լիպոն դեռ քնած է, անկողնու մեջ,
անկանոն շարժվելու հետեվանքով, վեր-
մակի մեկն ընկել էր հատակին, իսկ
մյուսն ել կեսից ավելին կախված էր
մահճակալից:

Սենյակը շատ կեղտոտ էր, շորերը և
մյուս իրերը թափթփված սենյակի գա-
նազան մասերում: «Ժամանակ չունեմ
զբաղվելու սենյակիս կահավորման աշ-
խատանքներով, և բացի դա, դա իմ
ինչ գործն է: Թամարան կզա, են ժա-
մանակ թող կահավորի ինչպես ինքը
կցանկանա» — ասում էր նա ինքն իրեն,
յերբ շատ անգամ նկատում էր իր
սենյակի կեղտոտ վիճակը:

Փողոցով անցնող ավառյի ուժեղ
գուգուկը Լիպոյին արթնացրեց խոր քնից։
Նա վեր ցատկեց և շորերը հագնելով
գուրս անցավ լվացվելու։

— Ելի աշխատանքից ուշացել եմ,
շնչաց նա սրբվելով։

Մի քանի րոպեյից հետո, նա անկո-
ղինը կահավորեց, անցյալ որվանից
մնացած հացի կտորը վերցրեց, ուտե-
լով գուռը կողպեց և շտապեց գործա-
րան։

Նա քայլում էր փողոցով, շտապ,
լուռ և առանց շուրջը նայելու։

4.

Ահա գործարանը, իր մի շարք ցեխե-
րով, խառատի, փականագործական, ձու-
լարան, գարբնոցի և այլն։

Մառառի ցեխում, չորս յերկար շար-
քերով գործարանի յերկարությամբ շար-
ված են զանազան մեքենաներ, փորոնց
յուրաքանչյուրի վրմաց կանգնած են
թեպերը քշտած, ուժեղ բազուկներով
ժպիտն դեմքերին հարյուրավոր բան-
վոր-բանվորուհիներ։

Ձանազան ցեխերը տանող ղեխների
վրայով, վագոնետեխներով բանվորները
պատրաստված մեքենաների մասերն են
տեղափոխում կամ նոր մշակելի մասեր
բերում։

Բոլորն ուշադրությունները կենտրո-
նացրել են իրենց գործի վրա և զբաղված
են մեքենաների ղեկավարման գործով։

Լիպոն, առանց շուրջը նայելու, լուռ
ներս մտավ գործարան և մտանալով
իր ստանոկին սկսեց նայել նրան։ Գոր-
ծը կապված էր վրան, նա ուղղացույ-
ցի ոգնությամբ ստուգեց և ձեռքի մի
շարժումով մեքենան գործի գցեց։

Յերկար լուռթյունից հետո սկսեց աշ-
խատել նաև Լիպոյի մեքենան, բայց
գեռ մի պտույտ չէր գործել, յերբ հան-
կարծ լավեց մի ուժեղ շրխկոց։ Նա իս-
կույն նորից մեքենան կանգնեցրեց ի-
մանալու շրխկոցի պատճառը։ Ձայնի
հետ միասին նրա մեքենայի մոտ հա-
վաքվեցին բազմաթիվ բանվորներ և լուռ
նայեցին Լիպոյին, փորն այդ ժամանակ
զբաղված էր մեքենայի կոտրված մա-
սերը փնտռելով։

—Այդ ինչ ձայն եր այ տղա, բոլորից առաջ անցնելով հարցրեց Ալեքսանդր:

—Բան ե կտարվել... ավելացրեց Արահամը, Ալեքսանդրի կողքին կանգնելով: Լիպոն չպատասխանեց նրանց:

—Տեսե՞ք գուշոր վոնց ե գցել, ցածր ձայնով ասաց մի բանվորուհի:

—Տեսնես ինչն ե կտարվել, վոր են պես ուժեղ ձայն հանեց, խոսեց մի ուրիշ բանվորուհի:

—Այ թե ինչ, հազիվ լսելի ձայնով ասաց Լիպոն գետնից յուղոտ կլուչը վերցնելով: Լիպոն հիշեց, վոր անցյալ որը մեքենան կանգնեցնելիս ձեռքի կլուչը սխալմամբ դնում ե ատամնավոր անիվի վրա ե գնում տուն: Այսօր յերբ շտապ մեքենան գործի գցեց, առանց ստուգելու նրա մասերը, կլուչը ընկնում ե իրար հակառակ պտտվող ատամնավոր անիվների արանքը ե կտրում նրանց: Այս բոլորը նկատեցին նաե հավաքվածները:

—Մի նայիր մեքենայի շուրջը, մի քիչ մաքրիր այս փոշին հետոնոր գործի գցեյիր ելի, վրդոված տոնով ասաց Ալեքսանդր:

—Ինչքան վատ ե կտարվել, բոլորովին անպետքացել ե, շոշափելով կտորրված մասերը, ասաց Արահամը:

Լիպոն կանգնած լուռ, մյուսների նման նայում եր կտրված մեքենայի մասերին, վորը հետեանք եր իր անփութությանը:

Հեռվում, մեքենայի մոտ դբադված ցեխային վարպետը նկատելով հավաքվածներին, թողեց գործը ե շտապ քայլերով մոտեցավ նրանց:

—Ի՞նչ ե պատահել, շտապ հարցրեց նա մոտենալով մեքենային:

—Շեստերոնկաներն ե կտարվել, պատասխանեց վարպետին մի կոմյերիտական «մոթալիափախ»-ի նման մազերով ե կապույտ բանվորական արտահագուստով, վորը շատ սագում եր նրան:

Վարպետն ստուգելով մեքենայի կտորրված մասերի պատճառները, դարձավ Լիպոյին ասելով

—Բավական չի վոր աշխատանքից ուշանում ես, բավական չի վոր պլանները թերակատարում ես, բավական չի

վոր ստանալը այսքան կեղտոտ եւ պահում, քո անգգուշ, անպատասխանատու վերաբերմունքի պատճառով հարցուրդ վոր ուղբիւնների վրաս եւ հասցնում գործարանինս Ինչու գործիքները չես հաժարում նոր տուն գնում, վոր այս փորձանքն ել չպատահեր: Այս ասելով նա մի ըսպե լուռ նայեց Լիպոյին և հետո կտարված մեքենայի մասերը հաժարեց ու հեռացավ նրանց մոտից:

Վարպետի հեռանալուց հետո մշուհներն ել մոտեցան իրենց մեքենաներին, և շարունակեցին իրենց աշխատանքները:

Լիպոն նրանց հեռանալուց հետո մի քանի ըսպե արձանացած մնալուց հետո, ուշքի յեկավ և մոտենալով մեքենայինս սկսեց մաքրել այն ձեռքի հին շորով:

Լիպոն մաքրելով մեքենան մտածում եր՝

— Յեթե յեռ անցյալ որը մեքենաս մաքրեյի, գործիքներս հաժարեյի ու նոր տուն գնայի, այս փորձանքն ել չեր պատահի: Հիմա իմ հարցը կուղարկեն բշիշ, վորպես վնասարարի, սև տախտակէ

կբարձրացնեն, վորպես սիմուլյանտի, պրոգուլչիկի, թերթում կգրեն այսորվա վնասների մասին, վոր պատճառեցի յես և վերջապես բոլորը կիմանան այս մասին ու են ժամանակ չե ընկերական շրջանում յերեկա...—Նա զզջաց իր տրածը, հիշեց Թամարին, հիշեց ու անմիջապես մոռացուիցյան տվեց նրան, յերբ աչքի առաջ պատկերացրեց, վարպետի նախաախնքները տալիս, բանվորների հայացքներն իրեն հառած և կտորված մեքենայի մասերն առաջը թափված:

Լիպոն պահարանից հանեց մի մեծ կապ հին շորի կտորներ, մաքրեց ու սկսեց ամբողջ մեքենայի մասերը մաքրել նավթով:

Նա և աշխատում եր և նայում մեքենայի մոտ աշխատող Ալեքսանին ու Աբրահամին: Նախանձում եր նրանց, քայց այդ նախանձը բարի նախանձ եր, վորովհետև նա աշխատում եր նմանվել իր ընկերներին, թողնելով իր գործի անուշադիր լինելուց:

Յերեկո եր, յերբ ելեկտրական զանգը
խփեց:

—Աբրահամ, ստանուկդ կանգնեցրու,
աշխատանքը վերջացավ, ձայնեց իր ըն-
կերոջը Ալեքսանը, իր մեքենան կանգ-
նեցնելով:

—Ես ա հա, վերջացրի, թող ես ստրուշ-
կան ել գնա կկանգնեցնեմ, պատասխա-
նեց Աբրահամն աչքերը չհեռացնելով
պտտվող բալվանիկից:

—Շաբաշ ե արդեն, շշնշաց Լիպուն
շարունակելով իր աշխատանքը:

Ալեքսանն ստանուկը մաքրելով, աչքի
տակով նայում եր Լիպոյին, վորն այդ
ժամանակ յուզում եր մեքենան:

—Ձան տղա, վոր ամեն ուր բռնեց
մաքրելիք, հո եսր ետ փորձանքը չեք
պատահի,—ասում եր Ալեքսանը, յերբ
ձեռքերը մաքրելով մոտեցավ նրան Աբ-
րահամը:

—Աղա եսորվա «Մեքենաշինարար» է
կարդացել ես, հեռաքրքիր հողվածներ

շատ կա, ասաց Աբրահամը, գրգռանից
հանելով թերթը:

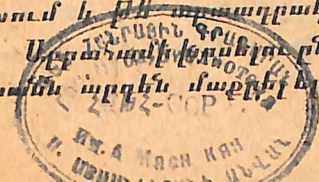
Նա մի րոպե աչքերով փնտրելուց
հետո սկսեց կարդալ մի թղթակցության
մեջոնդից՝

—... Դարբին Պարոնիկյանից ընդուն-
վում ե 30 հատ շալոնկա, նարյաղը ստո-
բազրվում և դրամը վճարվում ե, հե-
տագայում պարզվում ե, վոր 10 հատը
լավը չի և չպետք ե ընդունել, այդ մա-
սին ել վոչ վոք չգիտե: Հետո կարդալն
ընդհատելով սկսեց պատմել, մեկ-մեկ
ել թերթից կարդալով:

—Հետո Պարոնիկյանը, գործից մի
ժամ ավարտ յե լինում և պարզում ե
այդ գործը: Տո մենակ եդ չի, ել մեխ
ցեխը դեռ վոչ մի անգամ հաշվի չի ա-
ռել, թե ի՞նչ ե պատրաստել, ետ գոր-
ծերը վճրտեղ ե գտնվում, կամ իր
պլանները վճրքան ե կատարել: Պատաս-
խանառությունը վերացել ե թե ցե-
խում և թե արտադրական բաժնում:

Աբրահամը փնտրեց ընթացքում Ալեք-
սանն արդեն մաքրել եր մեքենան, ձեռ-

1008
34821

քերը և վերարկուն վրան պցելով Արքա-
համի հետ միասին խոսելով հեռացան
մեքենայի մոտից:

Յոռմը-խոռմը բանվորները դուրս ելին
գալիս գործարանից, ամեն մեկը մտքում
փորոշելով վաղվա կատարելիք աշխա-
տանքը:

Լիպոն բոլորից հետո դուրս յեկավ
գործարանից: Նրա դեմքի վրայից անհե-
տացել էլին ամենորյա ուրախ ժպիտը:

Նա քայլում եր փողոցով գլուխը կախ
և մտքերի մեջ խորասուզված:

— Այս կողմ արի այ տղա, ասաց մի
անցորդ Լիպոյի թեվից բռնած դեպի աջ
քաշելով:

Լիպոն սթափվեց և գլուխը վեր բար-
ձրացնելով տեսավ իր մոտից անցնող
սրնթաց ավտոյին, փորի տակը պիտի
ընկներ ինքը, յեթե չլինեք անցորդի
ոգնությունը:

Այս դեպքից ազդված, նա սկսեց քայ-
լել փողոցի աջ կողմով, քայլերն արա-
զացնելով:

Լիպոն ինքն ել չիմացավ թե ինչպես
սուռն հասավ, այնքան մտքերի մեջ եր
ընկեր: Նա սենյակ մտնելով դուռը կող-
պեց ներսից, և մոտենալով մահճակալին
բերանքավեր պարկեց անկողնու վրա և
սկսեց կամաց շնջալ:

— Այ գիտի հա, ամեն ոք հենց սուռն
եյի գալիս, իսկույն լվացվում, կա-
տյումս հագնում էյի ու շտապում թա-
մարի հետեվից: Ժամերով ման էյի գա-
լիս չեյի գտնում, կամ յերբ գտնում
էյի, տեսնում էյի մի քանի տղաների
հետ թեվսնցուկ արած Աբովյանում
գրոսնում էյին: Անհարմար էյի զգում
մոտենալ նրան և մի խոսք ասել: Իսկ
յերբ մենակ էյի պատահեցնում, դեռ
մի խոսք չասած հեռանում եր: Հետո
նա աջ կողքի վրա շրջվելով սկսեց մը-
տածել:

— Ձե, նա վերջերս ենքան ել ինձ հետ
լավ չի: Ճանապարհին ինձ տեսնելիս,
քայլերը թեքում և ուրիշ ուղղությամբ:
Յերկու անգամ նամակ եմ տվել չի

վերցրել: Նա ընդհանրապես ինձանից շատ հեռու յե փախչում: Նա սեղանի վրայից վերցնելով վերարկուս պցեց իր վրա քնելու ցանկությամբ, բայց մի քանի րոպե չեր անցել յերբ հանկարծ պայթող ուռմբի նման, տեղից վեր ցատկեց և սկսեց սենյակի մեջ հետ ու առաջ քայլել իրեն-իրեն խոսելով:

—Ձե, յես պետք ե ինձ հավաքեմ, մի քիչ իմ գործերին ուշադրություն դարձնեմ: Ինչու պիտի գործս թողած մի աղջկա հետեմից ընկնեմ: Յես կոմ-յերիտական եմ և ինձ պիտի նվիրեմ մեր գործարանի պլանների կարտարման գործին: Ձե վոր անցյալ որվա կոլեկտիվի ժողովում ընկ. Բալյանն այդպես եր ասում, հլա նա ասաց, վոր մեր գործարանը մի պարզերես պլանները կատարած հանգես չի յեկել: Ձե, յեթե յես լավ մտանակեմ իմ աշխատանքներին, պրոգնոզ չտամ, սիմուլյանտություն չանեմ, բջիջն ել ինձ նկատողություն չեր անի և հլա հարվածային կոչում ել կտային:

Նա մոտեցավ սեղանի վրա դարսված գրքերին և աշտեղից վերցնելով Լենինի յերկերի Զ-րդ հատորը, սկսեց թերթեր: Այդպես բաց ու խուփ անելով նա նորից դրեց իրեն տեղը և սկսեց շորերը հանել:

Լիպոն այնքան եր տարվել նոր մրտքերով, վոր չեր զգում քաղցածություն և այդպես ել վառ մտքերով պառկեց ու քնեց:

7.

Գիշերվա ժամի չորսն եր, յերբ Լիպոն քնից արթնացավ ու անկողնու մեջ նստած, աշխատեց փոքրացած բիբերը լայն բանալ՝ տեսնելու առավոտյան վնր ժամն ե, և հետո, աշխատանքից հո չի ուշացել:

—Ձե, դեռ բավական ժամանակ կա: Յես կարող եմ լվացվել, թեյել և նոր միայն աշխատանքի գնալ, ասաց նա իսկույն հազնվելով:

Կես ժամ չեր անցել, յերբ նա ելել տրական լույսի տակ թեյի պատրաստություն եր տեսնում:

ժամանակը սահում էր արագ:

— Արդեն ժամանակն է գործարան դնալու, թեյը վերջացնելով, ասաց նա, ու մեծ ախորժակով ուտելով անցյալ օրվա մնացած հացի կտորը, դուրս անցավ դուռը կողպելով:

Լիպոն քայլում էր արագ, հասնելով ու անցնելով քայլող շատ խմբերի:

Նա քայլելով շարունակ մտածում էր, թե ինչպես իր կիսատ թողած գործերը վերջացնի ու յե՛րբ իր մեքենան վերանորոգած պատրաստ կլինի:

— Այ տղա, ինչո՞ւյն եղպես շտապում, էր կողքով անցնող Լիպոյին նրկատելով ասաց Աբրահամը, ինքն ել քայլելով նրա հետ:

— Յերեմի կարծում է նորից ե ուշացել աշխատանքից, կես ծաղրական ձև տալով խոսքին, ավելացրեց Ալեքսանր, շարունակելով ճանապարհը նրանց հետ:

— Ինչո՞ւ յեմ շտապում, ենա սովորական ձեովով քայլում եմ ելի: Ասացի մի քիչ շուտ գնամ, տեսնեմ կարող եմ

եսոր մի ուրիշ ստանոկի վրա կիսատ թողած գործերս վերջացնեմ, կես ամաչելով իր անցյալ օրվա արարքից և մի քիչ ել վերափորված Ալեքսանի խոսքերից, հանդարտ տոնով խոսեց Լիպոն, քայլերը դանդաղեցնելով:

— Դեռ կես ժամ ժամանակ կա, մի վախիլ: Ստանոկ ել կա, Յերվանդը հիվանդ ե, նրա ստանոկի վրա կաշխատես մինչև քոնը վերանորոգեն, անսպասելի կերպով լսելով Լիպոյի փոփոխիչ խոսքերը, Աբրահամն սկսեց ընկերական խորհուրդներ տալ նրան, աշխատանքի յեռանդ ներշնչելով նրա մեջ:

— Յես իմ հոգին լավ ե մտածել, ասաց Ալեքսանր, ձեռքը դնելով Լիպոյի ուսին: Յերվանդի ստանոկի վրա կաշխատես, կիսատ թողած գործերդ կվերջացնես, հետո յերբ անցար քո ստանոկի վրա, կսկսես նոր պատվերներ ընդունել:

Նրանց դեմքերի ուրախ ժպիտները նմանում էր հասած ցորենի հասկերին, առավոտյան արեմի ճառագայթներին տակ:

Լիպոն շարունակ մտածում էր, թե ինչպես գործի, վոր ինքն ել ուրիշների նման առաջ անցնի, իրեն ել հարվածայինի կոչում տան, այն միակ ցանկությունը, վորին հասնելու համար նա իր վողջ ուժերն եր լարել:

Մի քանի րոպե և ահա նրանք աշխատում են մեքենաների մոտ կանգնած:

8.

Լիպոն առաջին անգամ, յերբ մոտեցավ իր մեքենային, իր վճռական շրջադարձի յերրորդ ուրն եր: Նա գլուխը կախ, սկսեց մեկ առ մեկ դիտել վերանորոգված մասերին:

— Նա անգամ ընենց պահեմ ստանուկս, վոր տեսնողի քեֆը դա, շշնջաց նա, մաքրելով մեքենայի վրայի փոշին:

Լիպոն արդեն իր կիսատ թողած գործերը վերջացրել եր և մի հատ ել բալվանկա յեր պատրաստել Աբրահամի հաշվից, ի պատիվ նրա ընկերական վերաբերմունքին: Հիմա նա արդեն գրասենյակից ստացել և պատվերներ և

սկսել և իր մեքենայի վրա աշխատել:

Քաղցր եր, շատ քաղցր, յերբ Լիպոն առաջին անգամ լսեց իր մեքենայի ուրախ յերգը, վորն իսկույն միացավ մյուս մեքենաների յերգերին և կազմեց մի ընդհանուր համերգ:

— Դե հիմա ստանուկդ ենպես պահիք, վոր հարյուր տարի աշխատի առանց վերանորոգման, ասաց Աբրահամը կանգնելով Լիպոյի կողքին:

— Ատենց ել վորոշել եմ, ուրախ ժպիտը դեմքին, պատասխանեց նրան և սկսեց չափումներ անել մեքենայի վրա կապած գործի ճշտությունը վորեշելու համար:

— Ֆտուկիաներ ես պատրաստում, նորից խոսեց Աբրահամը:

— Այո: Քսանհինգ հատ ֆտուկա պիտի պատրաստեմ, դա, վոր վերջացրի, պիտի սկսեմ տրակտորի ոսերի պատրաստման աշխատանքները, ասաց Լիպոն ձեռքի արագ շարժումով պատրաստված ֆտուկան ցած դրեց և կապեց յերկրորդը: Նա բոլոր շարժում-

ները կատարում եր արագ և աշխուժ,
վոր Աբրահամը զարմացել եր:

—Տես ե. մի շաբաթ առաջ գործը
կիսատ թողնում փախչում եր տուն.
կամ շարունակ սիմուլյանտի նման այս
ու այն բանվորի մոտ կանգնում, ժա-
մերով զրույց եր անում, մի պաշեմխի-
կը մի ժամում հագիվ եր պատրաս-
տում, իսկ հիմա ինչպես ե աշխատում,
մտածում եր Աբրահամը:

—Շա տեմպով, վոր աշխատես, ես
ամսվա պլանը հիսուն տոկոսով կգերա-
կատարես, ասաց Աբրահամը Լիպոլին.
ավելի վոգեվորելու նպատակով:

Լիպոն միայն ժպտաց Աբրահամի գո-
վասանքից: Նա արդեն սովորել եր քիչ
խոսել—շատ գործ կատարել:

Լիպոն ավելի յեր վոգեվորվում, յերբ
տեսնում եր իր մեքենայի մոտ դարս-
ված, մի մասը մշակված և մի մասն
անմշակ գործերը: Նա արագ շարժում-
ներով հանում եր մշակված գործը և
կապում եր մի նոր մշակելին:

Յերբ Աբրահամը հեռացավ, նա իր
շարժումները կրկնապատկեց և մի ցածր

ձայնով, ինչվոր անհասկանալի յերգ
սկսեց յերգել, հետեվելով մշակվող գոր-
ծի ընթացքին:

9.

Ելեկտրական պայծառ լույսով լուսա-
վորվել եր Աբովյան Դպրոցի ընդարձակ,
ձյան բարակ շերտով ծածկված բակը:

Ձյունի արծաթյա գույնի թերթիկնե-
րը թափվում էին ընդարձակ բակում
զբոսնող ուսանողական խմբերի վրա.
բայց, վորովհետև տաք եր յեղանակը,
նրանք չէին դժգոհում իրենց վրա թափ-
վող ելեկտրական լույսից փայլկաող
ձյան թերթիկներից:

Բակում զբոսողների թվին էին պատ-
կանում նաև Աբրահամն ու Ալեքսանը,
վորոնք հագնված էին շիվյոտե կաս-
տյումներ, կրկնակոշիկներով, զեղին
տուֆլիններ և բավականին հաստ կոտ-
րից վերարկու ու գլխարկ: Յերկուսի
թեվերի տակ ել կար միջին հաստու-
թյամբ մի քանի զրքեր:

—Եսոր իմ յեռամսյա բոլոր առա-
ջադրությունները կտամ կվերջացնեմ:

Արդեն հայոց լեզվից և մաթեմատիկայից բավարար եմ ստացել, ասաց Արքահամն Ալեքսանին:

— Իսկ իմը մնում է տալու միայն ուսաց լեզվի և քաղաճտեսութեան առաջադրութիւնները, վորոնք լավ պատրաստել եմ արդեն, ասաց Ալեքսանը, մի հայացք ձգելով դեպի իրենց մոտեցող, մաքուր հագնված, մի սումկա լի զրքերով թեփի տակ դրած յերիտասարդը:

Մոտեցող դեմքին խսկուշն ճանաչելով Ալեքսանը, մի բարակ ճիչ արձակեց:

— Վա... Լիպո եղ զո՞ւ յես, ասաց Ալեքսանն իրենց դիմաց կանգնած տեսնելով Լիպոյին:

— Ես ինչա Լիպո, զո՞ւ յել ես բանֆակ գալի՞, ասաց Արքահամը մեղմորեն:

— Հա տղերք: Են որը մեր դիրեկտոր ընկ. Մինասյանն ինձ ասաց, թե չե՞ս ուզի քեզ բանֆակ ուղարկենք: Յես համաձայնվեցի ու մի դիմում տվի: Ես որ ինձ հայտնեց նորից, վոր ընդունվել եմ և կարող եմ այսորվանից հաճախել:

— Չե՞ վոր մի յեռամսյակ անցել է, բա ի՞նչպես պիտի եղ բոլոր դասերը պատրաստես, ասաց Ալեքսանը մտերմական ձեով:

— Դասերը վոչինչ, մենք ել կոգնենք, կպատրաստի, վոգեվորված խոսեց Արքահամը, տեսնելով թե ինչպես է նա վճռական շրջադարձ կատարել իր ամենորյա մինչև կես դիշեր զբոսանքը փոխանակելով ոգտակար աշխատանքով— դպրոց հաճախելով:

Տասը բալե չանցած, Լիպոն արդեն իր ընկերներէ հետ միասին, լսում եր դասախոսին: Նա սկզբում զբաղված եր շուրջը նայելով և չե՞ր հետեւում դասի ընթացքին:

Յերբ դասը վերջանում եր, նոր միայն սկսեց լսել դասախոսի հետաքրքիր պատմութիւնը, — բոլորի նման լուռ և ուշադիր:

— Ի՞նչ լավ է բանֆակ հաճախելը: Յես պէտք է այնպես պատրաստեմ դասերս, վոր մյուս յեռամսյակին բոլոր առաջադրութիւններս տված պրծամ:

լինեմ, խոստացա՞մ նա իր ընկերներին,
յերբ նրանք ճանապարհին բաժանվեցին,
ամեն մեկը գնալով իրենց տուն:

10.

Մի մեծ սենյակի, փոքրիկ, կարմիր
կտորով ծածկված սեղանի շուրջը նրա-
տած եյին տասից ավելի բանվոր-
բանվորուհիներ:

Մի յերիտասարդ, կոմսոմուլի ֆորմա-
յով, ինչ վոր հետաքրքիր խնդրի մասին
գեկուցում էր, իսկ մյուսները լուռ լը-
սում էին նրան:

Զեկուցողը Լիպոն էր: Յերկարատե
որինակելի աշխատանքների համար, պը-
րոֆիտիկտիվը նրան հարվածայինի կո-
չում էր ավել, իսկ հիմա յել Անդրֆե-
դերացիայի տասնամյակի անվան հար-
վածային բրիգադի նախագահ է ընտրը-
վել: Նա այսօր նիստ է հրավիրել ու
քննում է մի շատ կարեւոր հարց:

— Ի՞նչպես վերացնել անցյալ ամսվա
ձեզրվածքները և ի՞նչպես կատարել ու
գերակատարել այս ամսվա պլանները:

Բրիգադի անգամ Աբրահամը ձայն է
խնդրում և խոսում է.

— Ընկերներ, յես առաջարկում եմ,
մեր ցեխում կախել մի տախտակ և ա-
մեն հինգ օրը մեկ անգամ, ցույց տալ
թե պլանների վոր տոկոսն է կատարվել:

— Ի՞նչ էլ մի ձայն տուր, ընկ. նա-
խագահ. յես ել առաջարկություն ունեմ,
ասաց Ալեքսանը:

— Խնդրեմ, ասացե՛ք:

— Յես առաջարկում եմ, սրանից հե-
տո ով ուշանա, կամ բացակայի աշխա-
տանքից, նրան բարձրացնել սև տախ-
տակի:

— Ընկեր Լիպո, մի ձայն ել ինձ տուր,
ասաց Զարիկը, փոտի կանգնելով:

Ասեք ընկեր Զարիկ, ասաց Լիպոն,
Ժպիտը դեմքին, սպասելով նրա խոսե-
լուն:

— Յես ել առաջարկում եմ, մի փո-
խանցիկ դրոշակ պահել և այդ դրոշակը
կախել այն հարվածայինի ստանդի վե-
րեվը, վորն իր պլանները բոլորից շուտ
է գերակատարել:

— Ճիշտ է առաջարկում, ճիշտ, չորս
կողմից ձայնեցին բանվորները:

—Ընկերներ, յես կարծում եմ, բոլորի արած առաջարկություններն էլ ճիշտ են, և մենք այդ առաջարկությունները կրնդունենք:

—Ուլքեր համաձայն են, թող ձեռք բարձրացնեն, նա տեսնելով բոլորն էլ համաձայն են՝ գոչեց՝

—Անցավ միաձայն:

Նրանք մի քիչ էլ խոսեցին վաղվա կատարելիք աշխատանքների մասին ու նիստը փակեցին:

Բոլորը ցրվեցին, ամեն մեկը վորոշելով, ամեն կերպ աշխատել փոխանցիկ զրոշակն իր մեքենայի վրա ծածանվի:

Լիպոյի վճռական շրջադարձի հինգերորդ ամիսն էր, վոր նա արդեն լծվել էր գործարանի պլանների կատարման ու գերակատարման մեծ գործին:

(ՎԵՐՋ)

Այս պատմվածքի բեման հանձնարարել և գրելիս անհրաժեշտ ցուցումներն է սվել րնկ. Արսաես Վոսկեցյանը:

Այս պատմվածքը խմբագրել և սպագրության համար պատրաստել է րնկ. Սողոմոն Տարոնցի:

Այս պատմվածքն առաին անգամ սպագրվել է՝ Միշա Մարկոսյանի խմբագրած՝ «Մեկնաշինարար» քերքի № 7, 8, 9 և 10-ում 1932 թ. Յեռեվանում:

Գիրքը սպագրված է Նոր-Բալագետի սպարանում, սպարանի վարիչ րնկ. Նավար Մանուշարյանի սրբագրությամբ:

20 XII 1934 թ.

Նոր-Բալագետ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0331216

ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊ.

26868